

Poština plačana v gotovini

MLADI PRELMUREC

Štev. 6—7
Leto I
1936/37

MLADI PREKMUREC

izhaja v Dolnji Lendavi med šolskim letom vsakega 15. v mesecu. — Izdaja ga Sokolsko društvo Murska Sobota. — Tisk: Ernest Balkanyi, D. Lendava.

Odgovorni urednik lista je Koželj Ivan, preglednik finančne kontrole v pok., Dol. Lendava. — Rokopisi, dopisi in óglasi, ki so namenjeni za objavo v listu, se pošiljajo na naslov: Velnar Zoran, Murska Sobota, Aleksandrova c. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo lista: Talanyi Franc, Murska Sobota, Šolska ul. 7. — Na upravništvo se naslavljajo naročila in reklamacije.

Celoletna naročnina 20 Din, polletna 10 Din. Pozamezna številka 2 Din. Celoletna naročnina za inozemstvo 40 Din.

Uredništvo in uprava posluje v torek od 11—12. ure, v nedeljo od 8—9. ure v Sokolskem domu (I. nadstrópje) v Murski Soboti.

**ALI STE ŽE PORAVNALI NAROČNINO?
ČE NE, PROSIMO, STORITE TO ČIMPREJ.**

**Zbirajte prekmursko
narodno blago!**

MLADI PREKMURCI, SODELUJTE PRI LISTU!!

VSEBINA 6. št.:

Janez Döbravec: In ti... Kurent: V Berlinu. Jože Krivec: Za mater. Ivan Šiftar: Brez potomcev. Materé vernost i ljubézen. Gumilar Franjo: Iz prekmurske zgodovine. Jože Krivec: Kje si draga? T. R.: Gospodična Ema in njena prva velika ljubezen. F. K. Slovenski književniki v Soboti. Velnar Z.: Naraščaj, širi sokolsko mišel. Zapiski. Kritični dopisi. Pogovori. Uganke.

MLADI PREKMUREC

JANEZ DOBRAVEC:

IN TI . . .

*In ti,
ki šel boš s plamenečimi očmi,
z vero, ki je kakor upanje goreče,
z bujno rascvelimi močmi
v one daljne kraje sreče,
pomni,
da tu še polja so v dan samujoča,
pomni,
da tu še kolniki so, steze in logi,
pomni,
da tu je trtje še in hiša domača,
pomni,
da tu je drage, verne srce,
ki čaka, prosi, moli . . .
O, pomni,
da tu je zemlja mladosti,
ki puščaš jo samo, samo
svojo razorano mater, tako samo . . .*

Na široko odprem oči, ko se me nekdo dotakne:

„Junge, Junge, Junge!“ se smehlja sprevodnik in maje z glavo, „ali se vama je bilo treba toliko mučiti? Raje pojdiva kam k Baltskemu morju ali v Schleswig-Holstein! Tam so dobri ljudje, ničesar vama ne bo manjkalo. Namesto, da se klatita tod okoli, bi ležala v senčni Heidi in kazala jezik vsemu svetu! A mladost je neugnana, vedno sanja, da jo za naslednjim cestnim oglom čaka sreča, in da ne morejo nikjer ničesar brez nje opraviti. A tukaj pridemo zdaj na Potsdamerplatz. Ali že hočete izstopiti?“

„Da. Hvala, gospod!“

„To ni nič. A kje bosta spala? Ali v mestnem azilu? Ni daleč od tod!“

„Ne veva še. Če ne bo nič boljšega! Zbogom!“

„Glückliche Reise!“ je še zakričal dobri mož za nama.

Ko stopiva na pločnik, nama klecnejo kolena. Z največjim naporom volje se poženeva naprej. Zdi se, da se vse vrti okoli naju. Nehote se oprimem gospoda, ki gre mimo. Začuden in prestrašen me pogleda. Zamrmram opravičilo in se opotečem dalje; Erich za menoj.

Potsdamerplatz! Središče Berlina, neprestan, živ, gomazeč vozal iz avtov, tramvajev, omnibusov, kolesarjev in pešcev. Tukaj se križajo poti in interesi milijonov. Iztrgava se iz tega vozla in počasi pohajkujeva vzdolž največje in najlepše berlinske ulice, Unter den Linden. Koliko milijonov je nakopičenih v teh marmornih palačah na obeh straneh! Koliko lepote in ponosa v kipih teh stavb, sedežev ministerstev in veleposlaništev! Brez vsakega čustva greva skozi Brandenburgertor in mimo vsega tega; v najinih možganih vrta samo ena misel. „Kje dobiti kos kruha?“ Prihaja nama že slabo od lakote.

V velikem izložbenem oknu neke banke vzbudijo mojo pozornost težke črne in rdeče zavese. Kolena mi trepečejo od slabosti, zato se naslonim z roko na zid in gledam. Velik zemljevid vsega sveta v črni in rdeči barvi je razgrnjen v izložbi. Rdeča je Nemčija in njene zaveznice v svetovni vojni, črn pa ostali, njej sovražni svet. Rdeče pege v črnem morju. Nad zemljevidom visita dva prekrizana meča pod nemško čelado, okoli pa trnjevenec. V oči pa se zareže velik napis:

„Was wir waren und was wir sind!“

„Erniedrigtes Deutschland, stehe auf!“

No, lepo. A človek se nasmehne, ko opazi v zraven stoječi izložbi reklamo domoljubne banke. Bankirji so iznajdljivi ljudje, in tale še prav posebno.

Zanaša naju vedno dalje. Zdaj sva v onih tihih odličnih ulicah, ki so obdane z lipovimi drevoredi, in kjer ima vsaka palača proti cesti vrtiček z železno bolj ali manj umetno skovano ograjo. Skozi presledke med palačami pa lahko vidiš čudovite nasade domačih in tujih dreves, v čijih zavetju ždijo kameniti favni in palčki. To so domovi raznih generalnih ravnateljev, ministrov in tujih poslanikov. Standarten strasse! Regenten strasse! Ceste, ob katerih domuje berlinska elita.

Pred veliko lepo palačo stojijo S. A. četniki s čolnom podobnimi, podolgovatimi čeladami na glavi. Nepremični, tihi, z roko na bajonetu.

„Kaj je to?“

„To je Röhmovi palača, ki so mu jo zaplenili. Onega Röhma, ki so ga ubili 30. junija v Münchenu na Hitlerjevo povelje.“

Tako se potikava po ulicah, iščeč bog ve česa. Da bi se naju kdo usmilil, dá bi slučajno naletela na dobrega človeka, ki bi nama stisnil v roko marko, češ: „Uboga mladca, nata, kupita si kruha!“? Mogoče, a na glas si teh misli ne upava povedati, ker veva predobro, kako so smešne. Preklete, kje so že oni romantični časi, ko je bilo kaj takega mogoče!

Mrači se. Ulice se vžigajo v zelenih, rdečih, modrih lučeh. Ognjeni sloni in palme, kolesa in indijanske glave s perjanicami med morjem rehlamnih napisov se vžigajo v temi, bleste trenotek kot privid v zraku, pa spet vgasnejo v temó. Z velikih plakatov na zidovih in kioskih se reži Hitlerjeva glava, rastoča iznad množice, zagonetna in mrka. Oči meže pod stisnjenimi obrvmi, kot bi hotele predreti temo pred seboj in prebrati, kar je skrito v temi. Simbol nove Nemčije, tretjega cesarstva. Petinšestdeset milijonov src in teles in ena samá glava, eni sami možgani. Hitlerjeva glava, Hitlerjevi možgani. To je Führer.

V slepeči luči strmijo s kioskov veliki napisi na rdečih plakatih, stavki, kratki in močni, kakor vino, stavki, ki udarjajo, kakor bič.

„Ein Gott! Ein Deutschland! Ein Führer!“

„Wir Deutschen müssen zusammen halten!“

„Kameraden! Her zu uns!“

„Wir kämpfen um Freiheit und Brot!“

„Es gibt nur ein Deutschland, es gibt nur ein Vaterland in der Welt!“

„Deutsch ist die Saar!“

(Se bo nadaljevalo).

ZA MATER

Tista mehka krvavordeča svetloba, ki je lila tam zadaj izza Pohorja, se je zgubljala na stenah sivih hiš. Tako tiho in počasi je prihajal večer, ko da se boji.

Blede luči so metale pomanjkljivo svetlobo po ulici; okna so zažarela v zeleni, rdeči, beli, rumeni svetlobi.

Kokolca se je vračala domov. Njene od dela izmučene roke sta vlekla vsak na svojo stran mala poredneža, štiriletni Franček in leto starejša Lizika. Krepko sta se oba oklepala njenih koščenih prstov in jo potegnili zdaj sem, zdaj tja, da je mati včasih zastokala: „Pojdita no lepo! Mene bolijo roke!“

Pa kako je tudi ne bi? Že od pete zjutraj je prala pri trgovcu, kjer je napravila dolg na živilih. Ti ljudje res nimajo usmiljenja, je mislila. Od petih do enajstih sem prala in hitela, da mi je teklo z vsakega lasu; ko pa sem razobesila perilo po vrtu in se hotela preobleči, da bi ne hodila mokra okrog, so me nagnali cepit drva. Kako dolgo bom še hodila odsluževat in stradat?!

Mater je streslo od strahu ob tej misli. Dolg žre; to je huda stvar. Reveži moramo vse trpeti in voljno prenašati. Saj bi se bilo nesmiselno prepirati z gospodo, ki nam daja iz svojih rok naš kruh. Res, da je suh ta kruh, vendar kruh je in brez njega bi ne mogli živeti. Če bi zinila le besedo, bi me gospod vrgel čez prag in nič več bi ne bilo gorke juhe, ki ogreje premrženo telo. Zato pa moram požreti marsikaj, čeprav težko; bojim pa se, da se bo to nabralo v meni in ko bom vsega sita, bo nenadoma bruhalo na dan. Bog me obvaruj tistega trenutka!

Otroka sta se stisnila tesneje k materinemu krilu, ker sta se zbala bleščeče luči avtomobila, ki je privozil nasproti.

Potem se je Lizika obrnila k materi in ji dejala: „Si nama prinesla kaj? Žemlje, cukar!“

„Le pridna bodita, saj bosta dobila“, ju tolaži mati; saj bi je ne razumela, če bi dejala, da jima ne more tega dati. Otrok je otrok.

Koncem ulice so zavili skozi ozka vežna vrata razdrapane občinske hiše po stopnicah navzgor. Pravijo, da je ta hiša tu že izza turških časov, da jo je sezidalo mesto kot obrambno trdnjavo proti Turkom. Zdaj je last mestne občine, ki jo je dala na razpolago mestnim revežem. Hiša je okrogla in stanovanja v njej so najrevnejša, kar jih je v vsem mestu. V njej bivajo štiri družine.

Kokolčin mož je bil cestni pometlač, zato sta dobila tu brezplačno stanovanje. Lansko zimo pa se je prehladil in vzelo ga

je. Zdaj je ostala ona sama. Iz stanovanja je še niso izgnali, toda dolgo ga tudi najbrže več ne bo imela. Kam bo šla potem, niti sama ne ve. Služiti ne more, saj ni več tako mlada in ta dva otroka tudi ne more zavreči. Saj sta vendar živa.

V prostoru, kjer je stala v kotu široka, iz desek zbita postelja, pokrita s slamo in starimi raztrganimi odejami, je bilo mrzlo. Saj ni nihče kuril od prejšnjega večerā. Lizika in Franček sta proti poldnevu zaklenila vrata in odhitela za njo, kjer so obedovali vsi trije iz enega krožnika. Mati jima je dala del svojega kosila.

Tako navado sta imela otroka odkar sta shodila. Očeta podnevi nikoli ni bilo doma: vračal se je šele pozno večer, največkrat pijan. Zato ga otroka tudi nista imela rada. Če sta le mogla najti mater, sta se vlekla za njo in presedela v pralnicah ali v vrtovih, kjer je delala mati, kar vse dneve. Mati si je pritrkala od ust in jima dala, da nista od lakote umrla. Seveda! Njeno kosilo je bilo tako premalo.

Kokolca je prižgala lojenko, jo postavila na zrezano in grape mizo ter zanetila v „gašpar“ ogenj. Plahe sence so zbežale iz prostora in utonile nekje v kotih, samo za kratek čas, dokler je v „gašparju“ gorelo. Pozneje so se zopet priplazile od vseh strani, kakor bi hotele zagrabit vse tri in jih zdrobiti.

„Kaj boš kuhala?“ jo vpraša Franček, ko je pristavila lonec z vodo. „Veš mama, jaz sem že lačen. Daj nama zdaj, kar si nama poprej obljubila. Saj sva pridna.“

Mati je tiho odprla vrata in odšla po lesenih stopnicah navzdol, kakor bi tega ne bila slišala. Šla je po vodo. Lizika in Franček pa sta stala ob „gašparju“ in tiščala roke proti železu ter prevdarjala, kaj jim bo mati nočaj skuhalā. Lačna sta bila oba. Opoldne sta jedla z materjo in potem nič več. Mati jima ni prinesla niti žemlje.

Ko je zavrela voda, se je mati že vrnila in vsipala v njo dve pesti koruznega zdroba. Nato je prilila žlico bučnega olja mesto masti in pustila vreti. Otroka sta motrila njene kretnje. Take večerje nista imela rada.

Nato ju je mati spravila v posteljo, sama pa je še olupila nekaj krompirjev; prihodnje jutro bo morala zgodaj na delo in zato bi ne bilo časa.

Lojenka je dogorela. Tema je zagnila ves prostor in njene oči so se zapirale. Trudna glava ji je klonila na prsi. Legla je na trdo slamo pa kljub utrujenosti ni mogla zaspati. Vse jo je bolelo: roke, križ, noge; in krog pasu jo je grozno peklo. Pri

pranju se je vsa spregibala, izsilila in izžela. Oh, ko bi že brž odslužila ta dolg!

Čez dva meseca je Kokolca odslužila dolg. Tedaj je bila že zima. Sneg je padal v velikih krpah in ulice so se z njim polnile. Zima je pritisnila. Hiše so se potegnile vase, kot polž v lupino. Vse se je zdelo nekam zaprto, hiše, ljudje in njihova srca.

Tedaj je nekega dne dejal trgovec Kokolci, da je več ne rabi, ker bo v bodoče prala druga, mlajša. Ona, da je že izdelana in bi ji to samo še škodovalo na zdravju.

To je Kokolco vzdignilo. Kar se je tako dolgo kuhalo v njej, kar je s silo tlačila in premagovala, je zdaj bruhnilo na dan. Čeprav tiha ženska, ki je prenesla vse, ne da bi se najmanjši stvari uprla, se je zdaj dvignila.

Njen jezik je tekel kot namazan. „Kaj vendar mislite! Zdaj sredi zime me pahnete na cesto, ko vidite, da sem brez vsakega zaslužka. Obdržite me vsaj do pomladi, da si kaj poiščem. Vse vam opravi, kar želite“.

Bala se je, da je povedala preveč, zato je za hip umolknila. Čakala je, kaj ji bo odgovoril gospod.

„Veste, težko je, draga moja. Ne morem, prevelike izdatke imam!“ ji odgovori.

„Usmilite se vsaj mojih otrok, Lizike in Frančeka, če že mene ne. Saj bom vse delala, še za manjšo plačo kot do zdaj, samo: ne vrzite me ob zaslužek — — —“. Še je hotela nekaj povedati, toda prekinil jo je. „Ne! Treh ne morem rediti. Imam svoja dva, ki tudi rabita. Vsak dan sem hranil še vaša otroka in zdaj ju ne morem več“.

Kokolco je zbolelo, da bi bila kriknila. Še hujše se ji je zdelo, kakor če bi jo bil kdo udaril z bičem in ji pljunil v izpiti obraz. Zasovražila je gospoda in odpora in zatajevanja ni mogla več skrivati.

„Niste jih redili! Svoj del sem jima dala; sama sem si pritrkala. Zdaj vem, da sem bila dobra le toliko časa, da sem vam delala za tisti dolg, ki ste si ga petkrat plačali in meni storili petkratno krivico. Nočem več vašega dela! Oderuh, skopuh ste, ki ste me vrgli siroto z otrokoma na cesto!“

Gospod je stisnil pesti, v obraz ves rdeč je skočil za njo. Toda brž je bila na ulici in gospoda je bilo sram, da bi bil stopil čez prag. Le preklinjal je v nemškem jeziku in z velikimi izbuljenimi očmi požiral besede, ki jih je nametala nanj ta ženska.

„Da se še upa upreti, ta zver ničvredna!“ je godrnjal in zagrabil za steklenico z oljem ter jo v jezi treščil na tla, da se je razletela.

Kokolca je prišla domov. Brez moči se je sesedla na posteljo. Njeno telo je bilo ko ovenela travnata bilka, brez moči, brez opore. Zagrenjene ustnice je še vedno gibala, kakor bi hotela nekaj govoriti in roke je stisnila v pesti. Oči so ji buljile v „gašpar“, ki je stal mrzel ko led sredi sobe. „Kaj naj počnem? — Kaj naj kuham? — Za nekaj dni še imam“, je mislila „in drva bodo tudi čez teden dni najbrže pošla“.

Otroka sta se igrala. Star lonec brez dna sta kotalila sem ter tja po blatnih tleh in se kratkočasila, da sta pozabila tako na lakoto in mraz. Mati pa se je borila sama s seboj. Kaj zdaj? Kaj zdaj? Kako? — Venomer ji je blodilo po glavi samo to. To je bil poleg neštetihi skrbi na njeni duši najtežji kamen, ki jo je ubijal, uničeval.

„To, kar še je“, se je vrgla pokonci in zanetila s premraženimi rokami ogenj in skuhala krompir. Otrokoma o vsem, kar se je zgodilo, ni zinila ničesar.

Zima ni odnehala; nasprotno, sneg je še dalje padal in mraz je vedno držal. Na oknu so se čez noč naredile debele rože, ki sta jih Lizika in Franček strgala z žlico s šip.

Kokolco je ta nesrečna odpoved tako potrla, da je čez nekaj dni legla v posteljo in ji ni bilo več moči vstati. Soseda je prišla včasih pogledat k njej. Otroka sta nekega dne zmetala na ogenj zadnje kose drv in tedaj je docela izginil led na oknu. Pozneje pa, ko so ugasnili plameni v „gašparju“, so se priplazile zopet tiste plahe sence, dolge in grabežljive ter objele vse tri: mater v postelji in otroka ob zadnji žerjavici ob „gašparju“.

Potem tri dni niso kurili. Šele zvečer tretjega dne je prinesla sosedna žerjavice, da so se pogreli. Vsak dan so dobili iz gostilne lonček juhe, ki so jo željno popili. Otroka sta odšla k sosedovim in sta dobila včasih košček kruha, mati pa je ležala sama v postelji.

„Lizika, razsekaj ono klop ob steni in zakuri!“ je dejala nekega dne mati. Lizika je hotela to storiti, toda njene drobne in slabotne roke so bile preslabe. Pohitela je po sosedo. Kmalu potem so zopet zagoreli plameni in rože na oknih so se napol odtalile. Dan za dnem so razsekali kos pohištva in metali počasi na ogenj.

Potem sta nekega dne šla otroka sama po ulici. Zavita v umazani ruti sta gazila sneg, da se skoraj nista videla iz njega. Lizika je držala v roki lonček. Polna upanja sta stopila h gospodu v trgovino in Lizika je bila tako pogumna, da je prosila, naj jima nekaj da za bolno mater in tudi za njiju, ker sta lačna.

„Kaj vruga, zdaj pa še vidva!? Ali vaju je mati tako naučila? Samo, da bi vas drugi redili, sami pa si ne bi radi ničesar priskrbeli“.

„Pa mati je bolna, leži že dolgo“, pravi Franček. „Usmilite se me in mi dajte vsaj eno žemljo; lačen sem“, in njegove oči so se poželjivo zapičile na pult, kjer so ležale rumene, vabeče žemlje.

„Pojdita naprej! Prej sem redil mater, zdaj pa še vaju!“ Stisnil je vsakemu polovico žemlje v roko in ju potisnil skozi vrata. S praznim lončkom sta se vračala.

Lizika je čutila v sebi žalost, potrto, skoraj neko jezo. Videla je v gospodu nekega tujega, hudobnega človeka, ki niti bolni materi, ki je delala pri njem, noče pomagati.

Doma sta pokazala materi polovici žemlje in ji dejala, kje sta bila in kaj se je zgodilo. Vsak pol sta ji dala, da je tudi mati z njima jedla. Mati pa se je razjokala in ju okregala, zakaj sta odšla h gospodu brez njenega dovoljenja.

Nato ju je objela in dejala s solznimi očmi: „Zdaj sta pa prinesla vidva meni žemljo, ne jaz vama, kakor sem obljubila. Nisem mogla, še samo so me vrgli čez prag“.

„Naju je tudi potisnil skozi vrata ta gospod“, sta dejala oba hkrati . . .

Večer jih je objel in kot črne pošasti so se plazile sence po prostoru. Na oknu so oživele ledene rože in zunaj je rezal v noč mrzli veter. — — —

*Mati je nekaj, kar je obenem pod in nad razumom. —
Neznanska temna volja stvarstva je v njej in jo vodi.*

Victor Hugo.

BREZ POTOMCEV

„Pri Klošovih se zopet začenja“ je dejal domačin, ki je šel mimo majhne, s slamo krite hišice. Stala je tik ob cesti, zato je lahko vsak, ki je bil količkaj pazljiv, slišal ostre besede.

Stari Kloš je prišel iz hiše in sedel na podstenj. Jokal je; zdaj pa zdaj si je obrisal oči pod črnimi očali. Na sosednjem dimniku so šklepetali štrki. — Tam je vse grofovsko in nemara so tudi ti ptiči z dolgimi kljuni njihovi, je mislil Kloš. Svet se je spremenil, in on ni mislil dalje. Nekaj trenutkov je strmel pred se, nato se je pokrižal in začel moliti. Polglasno je mrmral, ko pa je imenoval osebo, je povzdignil oči in glas.

„En očenaš za Baro, za pokoj njene duše“, je molil na glas vsako jutro, včasih v sobi, danes pa zunaj.

„En očenaš za Kato, da se poboljša“.

V sobi je petje utihnilo. „Le za sebe molite, da odite kmalu za ženo! Kakšno svinjarijo ste zopet naredili v postelji?!“ Kata ni znala tiho govoriti. Pospravljala je dalje, stari pa molil: „Oče, odreši me! Kmalu me vzemi . . . Daj mi mir, saj sem že star“.

„Se kaj grejete na soncu Kloš?“ ga je zbadljivo vprašal sosed čez plot. Bilo je kremžavo jutro, pa vendar je tako vprašal, ker je bilo pač za ta primer najboljše vprašanje.

„Vas je ta . . . ta“. — Starec ga je prekinil:

„V sobi pospravlja pa sem šel ven, da vidim, kako je z vremenom“.

„Nagnala vas je, ne drugače. Vi jo naženite, saj ji še niste vsega prepisali!“ Sosed je bil nevoščljiv Kati, da si je — s tem, da streže starcu — pridobila tolikšno posestvo.

„Nič se ne jezi, saj ne bom več dolgo“.

Sosed je odšel in pustil starega Kloša, da je molil dalje. Med molitvijo se je ustavil.

„Zakaj nimam otrok?“ To ga je glodalo. Ko je še živela žena Bara, je bil ponosen na svoj dom, v katerem je vedno vladal mir. A zdaj? Bara je že pol leta v grobu, v hišo je vzel tujega otroka, doraslo dekle in ji vse prepisal . . .

„Nagnala me je . . . Prav je povedal sosed“, se je zdrzil starec in znova začel: „Češčena . . .“. Počasi je skladal besedo k besedi in vsako končal z dolgim vzdihom.

Kata je v sobi še pospravljala. Zvečer pridejo namreč snubci

in treba je, da bo vse v redu. Ob vsem tem pa je na tihem želela, da bi že enkrat odnesli starega Kloša.

„Zdaj pa že lahko greste spat, kokoši so že odšle“, je zatrobila Kata starčku na uho.

„Malo jesti mi daj“.

Nejevoljno je iskala po kuhinji, dokler ni postavila predenj lonec kislega mleka.

„Naj se zgodi po Tvoji volji, o Bog!“ je dejal Kloš, preden je začel jesti. Kislega mleka ni maral, kaj si je pa hotel. Počasi je zajemal. Mleko mu je kapljalo od žlice na mizo, kjer se je spajalo v mlečni potoček. Pri tem je odložil očala, se presenečeno oziral okrog in čudil, da je postelja pregrnjena, kajti to je bilo le ob večjih praznikih.

„Le jejte in ne glejte okrog, ker boste drugače vso mizo popackali!“ ga je opominjala Kata.

„Ali ti ne boš večerjala?“

„Sem že“. Šla je ven in se kmalu vrnila s steklenico.

„Tu imate malo vina“ in predenj je postavila steklenico in skodelico. Kloš je pokusil vino, nato pa močno potegnil. Že dolgo ga ni pil.

Ko mu je umrla žena, ni mogel piti, prej pa sta skoparila.

Kata je bila danes povsem drugačna z njim, kakor ostale dni. Mislila si je, naj se napije, da bo spal, ker drugače ne bo varna. Kloš je res počasi in previdno praznil steklenico. Dobro mu je delo. Kata že vsa nervozna, je hitro brisala mizo, nena doma pa je zadelâ z laktom v steklenico, ki je padla na trda ilovnata tla in se razbila. Iz preostalega vina se je takoj naredila mlakuža. Kloš, ki je bil dobre volje, se za to ni mnogo menil, kajti začel je moliti in se spravljati spat.

„Zdaj je že toplo in ponoči lahko greste ven, če vam je treba, da mi ne boste delali tako nesnago v sobi“, je naročala Kata, ko je stala med vrati in zapuščala starca samega.

„Kata“, jo je nekdo tiho klical pri oknu. Kata se je zdrnila in šla odpirat. Prišla jih je cela gruča. Nobenemu ni bilo za suho, že od mladosti zgrbančeno Kato, šlo se jim je samo za njeno večerjo, predvsem pa za njeno lepo dediščino po Klošovi smrti. Ko je zapirala vrata, je največji od vseh zaostal, jo prijel za roke in poljubil. Kako je bila srečna! Ljubezni ni poznala, ni vedela kaj je to, samo ob dotiku z njegovimi ustnicami se ji je

morda nezavedno vtihotapila v misel, kajti čutila se je srečno.

Fantje so se gostili. Nobeden ni pomislil na stárega Kloša, zato so preslišali, da je starec v veži ropotal. Šele ko je začel tolči po zapahu, so se spogledali in se ga spomnili.

„Kata! Kata, odpri!“ je stokal pri vratih Kloš, kateremu je v postelji postalo slabo od kislega mleka in vina. Kata mu je šla nejevoljna odpirat, med tem pa so se začeli fantje smejati njeni zaslepljenosti.

„Kdo je notri, Kata?“ jo je vprašal starec.

„Sem že odprla. Moja brata, Miško in Joško“.

Kloš ji ni hotel ugovarjati. „Gospod, naj se zgodi po Tvoji volji!“ je zamomljal. Saj nista brata, več jih je, je spoznal Kloš, ko je ležal še v postelji in jih slišal kako so prihajali. Ni mu bilo tako slabo, samo zelo radoveden je bil, kaj imajo.

Zunaj se je stemnilo, se bliskalo, da je starec, ki se je oprijemal stene, naredil ob vsakem blisku korak naprej. Počasi je tako lezel proti hlevu in se neprenehoma križal.

„Kata, nocoj pa ne gremo domov“, je dejal Pišta, ki je bil zunaj in videl, kako je začelo deževati. Kata, ki je že bila z ostalimi pijana, se je na to smejala. Fantje pa so se začeli kljub prejšnji opazki razhajati. Soba se je polagoma spraznila. Največji, Mikloš, ki jo je prej poljubil, je tudi hotel iti, toda Kata ga je prijela za rokav in mu ravno pred nosom zapahnila vrata. Mikloš si je to želel in zato se tega ni preveč branil. Kdo, Kata, ali Mikloš, ki je dremuckal na klopi pri peči, potem pa smuknil h Kati, bi zdaj mislil na Kloša, ki je nekje zunaj!

Na šipe so udarjale težke kaplje poletne nevihte.

— — — — —

Kata je vstala zjutraj vsa omotična, kakor bi kosila celo noč. Mikloš je odšel še v mraku, da ga sosedje ne bi zapazili. Ko se je dodobra ovedla, da je zopet sama, se je zgrozila nad neredom, ki je bil v sobi. Nedoločno se je spomnila, da je šel Kloš sinoči ven. Če se je vrnil, tega ni vedela. S strahom je odpirala vrata v starčkovo sobo. Prej jih je vsako jutro naglo odprla in z veseljem mislila: „Kaj, če je že trd!“ To je namreč takrat želela. Zdaj ji je pa bilo nekam neprijetno to lastno prirojeno ji veselje. Posteljo je našla prazno. Malce se je prestrašila, kajti ni si bila na jasnem, kje naj bi bil. Šla ga je iskat še ven v hlev, toda nikjer in nikjer . . .

Nekdo je že na vse zgodaj prihajal po stezi k njim . . .
Ni sosed?

„Dobro jutro Kata! Dedeka iščeš?“

„Ne, saj še spijo“ in si je zakrila obraz s predpasnikom — kot bi si hotela obrisati nos — da zakrije rdečico.

„V hlev sem šla pogledat, Cifra nam bo kmalu povrgla“.

„Kako pa je to, da so že dedek pri nas, če pa še spijo doma, in jih bodo kmalu spovedali“, se ji je rogal sosod, ki je ni mogel videti.

„Kdaj so prišli k vam?“

„Misliš, da smo vsi pijani. Ni lepo od tebe . . .“

„Kaj!? Ne govori tako, saj vendar ne morem stati celo noč pri njihovi postelji, če se jim včasih meša. Povej, kdaj so prišli k vam, in kaj so rekli?“ je med prisiljenim jokom spraševala Kata in že hitela proti sosedu.

Zdaj bo umrl, zdaj si prosta. Kata! poroka. Vse to je vstajalo pred njo, jo zavijalo v opojnost, toda glas vesti je bil močnejši . . .

„Kako so prišli k nam in zakaj, boš slišala na sodnji!“

„Skoparil je, tako se zgodi človeku, ki dela za tuje, nazadnje pa še umira na tujih tleh“, so modrovali očanci, ki so šli za Klošovim pogrebom. Ženske so nekaj časa molile, se zaganjale, nato se zopet ustavile in pošepetale nekaj besed, mereč s pogledi na Kato, ki je šla za črno krsto, „Taka prasica“ in so znova začele „Bog, daj mir njegovi pošteni duši . . . Sveta Marija . . .“

MATERINSKI NAGON
JE ŽIVALSKO BOŽANSKI.

Victor Hugo.

MATERÉ VERNOST I LÜBÉZEN

Oh materé vernost — globša je kak môrje
Ino njé lübézen — višiša od nébe,
Tak i vu nesreči, kak i vu bolezni:
Kak te nam díčiti, hváliti vu pesmi?

Či bi z-angelskimi gučao jas jezikmi?
Díka moja bi li mála bila k-tomi;
Či bi rêč mó bila, kak te blisk nebeski,
Vse bi malo bilô, tebé presvêtiti.

Či smo se v-nevarnosti večkrát vrteli,
Varitela koga bi zvön tébe meli?
I či se je radost gda k-nam naklonila,
Što se radüvao ráj, kak ti mati mila?

Što nas je zbüdjávao ták vrêlo moliti?
Što nas včio gúčati i Bogá díčiti?
Što je gájo v-srdci pobožnosti cvêtje?
V-veri potrdjávao na Bože živlênje?

Obinôla nas je lübeznivo k-sebi,
Na vse dobro včila i ravнала, da bi
Nigdár nê zavrgli spômenek očákov
I nê milüvali za vero áldovov.

Kak ta Kornélia je zvála za džündže
Sini svoje, mêla za najdragše kinče.
Što varje, trepeče i britko se skuzí,
Či nás beteg, mantra ino kašté teží!

Či ti sunce zájde, či te vse ostávi,
Koga lübézen te nigdár nepozábi?
Či si v-smrtnom boji, vu žerjávom znoji,
Što te blagoslovi i správi k-pokoji?

Oh materé vernost — od môrja si globša
I tvoja lübéznost — od nébe višiša;
— Prepadni se néba, zemla nás zasipli,
Oh lübléna mati! Tí si i tam z-nami!

Srečni ste, kí ešče mater y-žitki máte,
Küšüjte njé roké, v-poštenjë jo držte,
Blagoslávajte jo, šterim je že v-zemli,
Ár se ona i tam vu grôbi za vás moli!

GUMILAR FRANJO:

RIMSKA NASELBINA HALICANUM

Rimski orli so se prvič pojavili v Prekmurju najbrž leta 34. pr. Kr., torej tedaj, ko je Oktavij — takrat še član triumvirata — premagal prebivalce Panonije. Rimljani so pustili domačinom še nadalje neko samoupravo, toda zaradi težkih razmer, — katere jim je narekovala sklenjena pogodba z Rimljani — so se ti večkrat uprli rimskemu „varuštvu“. Ti upori so bili dobrodošli vzroki, da je Rim odpravil zadnjo sled po autonomiji ter napravil Panonijo za svojo provinco. S tem aktom so novi gospodarji razširili mejo svoje mogočne države do Donave. Rim je odstavil domače vojvode, namesto njih pa je imenoval svoje upravitelje. Panonijo so razdelili najprej v Zapadno in Vzhodno Panonijo; pozneje v Panonije primo, Panonijo secundo, v provinci Valerio in Savio. Prekmurje je pripadalo v prvem slučaju pod upravo zapadne Panonije, po drugi razdelitvi pa pod oblast Panonije secundo.

Rimljani so nanovopridobljeno ozemlje vojaško utrdili; ustanavljali so vojaške in pošne postojanke, zapuščene kraje kolonizirali ter jih preprežili z dobrimi cestami. Taka ena najvažnejša prometna žila je vodila iz Petovije skozi Prekmurje v Sabarijo. Ob tej cesti je bila rimska naselbina Halicanum (Halicano). Nahajala se je med Petovijo in Sallo. (Danes Zalavár na Madžarskem.)

Kedaj je nastal Halicanum in kdo so bili njegovi ustanovitelji, je težko dognati. Dr. Szántó Karel, ravnatelj bivše madžarske meščanske šole v Lendavi je bil mnenja, da so ga ustanovili Kelti. Odkod je vzel to znanje, ne pove.

Važnejše pa je vprašanje, kje se je nahajal Halicanum. Ugibanj ni bilo malo. Nekateri so ga iskali v Medjimurju pri Murskem Središču, drugi v Prekmurju pri vasi Kot, tretji okrog Kobilja itd. Leta 1810., ko so našli pri Lendavi zlati in srebrni denar Julija Cezarja, ter spomenik rimskega veljaka Vibenusa pri Dolgi vasi, se je pozornost raziskovalcev obrnila na Lendavo in Dolgo vas. Raziskovanj — v tej smeri — sta se lotila že prej omenjeni Dr. Szántó, predysem pa Dervarič Koloman, bivši sodnik v Lendavi, najboljši poznavalec preteklosti Lendave in njene okolice. Dervariču se je posrečilo odkriti oz. najti na severnem delu Lendave in Dolge vasi del rimske ceste, okrog 30 gomil, zlati in srebrni denar, zapestnice, prstane, uhane, kolajne, broše

in dele rimskih stavb. Na podlagi teh najdb je leta 1869. sestavil rimsko dobo lendavske zgodovine in označil mesto Halicanum na severnem delu Lendave in Dolge vasi. To njegovo tezo sta sprejela tudi arheologa Romer Floris in Desjardins. Zadeva je bila tudi 24. febr. 1880., obravnavana na seji madžarskega arheološkega instituta v Budimpešti, toda ta ni izrekel svoje zadnje besede.

Razen najdb, — ki so v muzeju v Budimpešti — podpre Dervaričevo tezo še poročilo cesarja Antonija, ki nam poroča v svoji knjigi, da se je Halicanum najahal 31 rimskih milj od Petovije, od Salle pa 30, kar bi približno odgovarjalo tudi današnji razdalji med Ptujem in Lendavo, oz. med Lendavo in Zalavárom.

Še nekaj o usodi Halicanuma. Za časa preseljevanja narodov si je Halicanum pogostokrat menjaval svoje gospodarje. Huni in Avari so nasebino popolnoma porušili. Z Avari so se pojavile tudi prve skupine Slovencev, ki so opuštošeni kraj okrog Halicanuma zasadili z lipami, ter ga izpremenili v pravi lipov gaj. Naslednikom Avarov — Frankom — se je vsled tega kraj tako priljubil, da so na mestu porušenega Halicanuma sezidali novo mesto, in ga imenovali Lindau (Linde=lipa, Au=gaj.) Slovenci so pozneje Lindau preimenovali v Lindvo, v Lindavo in končno v Lendavo.

JOŽE KRIVEC:

KJE SI DRAGA?

Nocoj,
ko spet sem sam
ves tih in nem
in vonj po svežih cvetih
veter skozi okno trosi,
se zdi,
da skriti mojim te očem
mogoče ni!
Na tebe mislim in te čakam.
A kje si draga ti?

Tako tesnó,
tako hudó
je biti sam med štirimi zidovi,
ko vse okrog
okrasil Bog,
naravo je s cvetovi.
Pomladi vse se veseli . . .
kje hodiš draga ti?
Kako tesnó,
kako hudó!

In več te ni,
ne tebe, ne ljubezni tvoje k meni.
Le še spomin na cesti zaprašeni...
Zdi se mi,
da vidim še odtis stopinje tvoje.
Kako hudó,
ko veter te stopinje bo zamel,
zabrisal y njih spomin!
Čas beži,
jaz čakam te,
bedim,
a tebe od nikoder ni!

Kako tesnó,
kako hudó,
je biti sam med štirimi zidovi,
ko srce ti teže okovi
in drugi tega ne vedó!

GOSPODIČNA EMA IN NJENA PRVA VELIKA LJUBEZEN

(NADALJEVANJE)

Ko se tako njene misli motajo okrog ure, se hipoma nečesa domisli, in pobrska v predalu nočne omarice. Kmalu drži v roki nekaj papirnatega — pismo. Pogled ji oživi.

Saj res! Včeraj ga je prejela v šoli. Skoraj bi pozabila nanj. Gotovo ji piše kak sorodnik . . . Morda kaka prijateljica s katero se je seznanila o počitnicah. Iz Maribora . . . Celja . . . Morda . . . , dalje si ne upā misliti.

Pozorno pogleda napis.

Res! lepa pisava. Kdo ji vendar piše?

Z drhtečimi prsti pretrga ovoj. Srce ji močno bije, dih zastaja.

Čita prve vrstice: Draga! Oprostite mi . . .

Ah! Kdo je vendar?

Obrne prvi popisani list . . . Tudi drugi je skoraj natrpan teh lepo oblikovanih črk. In kje je podpis? — Aha, tu! Čita: Ljubivoj Armer... Ljubiii... Neumnost! Saj tegale človeka ne pozna! Zopet obrne. Prične s čitanjem.

In čita — sprva nekoliko nervozno, potem mirneje, z nasmeškom okrog ustn — kako jo je ta neznanec vzljubil, odkod je, čita o njegovem plemenitem življenju in še o neštetih drugih stvareh. Čita, besede ji kar pojo in v srcu ji nekaj tako sladko zveni, da tega ni moči povedati.

Pri kraju je! Konec je pesmi! Ne! Tu je še pripis:

— Draga! Vi ste moje sonce, sonce, ki ga sleherni dan skrivoma občudujem. O, Vi ste še več! Vi ste vtelešena pomlad...

V nedeljo popoldne Vas — mlado Vesno — pričakujem v Minju, da Vam poklonim svoje srce. Na kolenih Vas prosim: pridite vsaj za trenotek. Uslišite me!

Konec! — Kako pesniško navdahnjeno pismo! Kako oboževanje! Da! to je gotovo krasen in plemenit fant, zaljubljenec, ki je na las podoben onim v romanih . . . Morda je tak kot Romeo . . .

Ema se zādovoljno smehlja, toda v notranjosti nekje ji zli duh ugovarja, jo svari.

Ah, kaj! Ali ni Romeo, tisti s knjige, z gledališča, s platna, ali ni tisti Romeo vreden, da ga Julija ljubi? Ali ni torej Ljubivoj čeprav ga še ni videla, temveč spoznala — vreden njene ljubezni? — Je, je in pika.

In Ema misli dalje.

Ljubezen je slast! Ah, tista ljubezen v Črnem tulipanu, v Viktoriji, v Povesti greha! Tako visoka je ljubezen! O, tudi njena ljubezen bo taka!

Minute neslišno polze, polze — — —

Pol devet!

Jo! Maša! Ukor! — Proč vse, vse. Maša! Maša — — —

Ema se vrača iz cerkvi.

Lagodno stopa po ulici in se ogiba mimoidočih. Zdi se, kakor da bi hotela s svojo hojo opozoriti ljudi nase, češ: Pogledajte me, novo obleko imam . . . Res, da jo prenekateri ošvrkne z željnim pogledom, da napase svoje misli na njeni vitki postavi, ali daleč ne na kako njeno željo, kajti njene misli in njena čustva so razdvojena, vse njeno nehanje iztirjeno.

V ušesih ji še brne besede iz pridige:

Devištvo je nekaj angelskega . . . Človek, ne nasedi zlim duhovom, ne bodi služabnik Satanov, ki se skriva za mnogokatero mislijo . . .

O, ne, saj ona ne bo . . . !

Toda daleč nekje v globini se ji oglašča vest, jo sprašuje: Kaj pa tisto pismo, tiste tvoje prejšnje misli?

Pismo? Tiste misli? Ah, vse to je čisto, tudi tisti majhen rendez-vous, seveda če bo šla . . . In ljubezen — nič ne more za to če hoče in če sluti nekaj podobnega — bo tudi samo duhovnost — — no, nekaj intimnejšega — — Ne, ne, božanskega, velikega — — —

Kaj pa tista v romanih? — No, ja, tisto. — — —

In Ema postaja spet prava Ema.

(Se bo nadaljevalo).

F. K.

SLOVENSKI KNJIŽEVNIKI V SOBOTI

V začetku preteklega meseca se je slovenski Pen klub odzval povabilu KPA ter priredil v Sokolskem domu recitacijski večer svojih članov.

Prvič so to pot javno obiskali Soboto, oz. Prekmurje živi in najvidnejši tvorci slovenske besede, ki so tako izkazali ljubezen do te malo poznane zemlje in utrdili vezi, ki jo vežejo z ostalo Slovenijo.

Prekmurje, ki je hvaležno onim, ki čutijo z njo in za njo, se je zato oddolžilo slovenskim književnikom z obiskom recitacijskega večera, ki je bila ena izmed najbolj obiskanih prireditvev v Soboti.

Na tem recitacijskem večeru so, po pozdravnem govoru predsednika KPA in uvodnem govoru kritika in urednika „Doma in sveta“ F. Koblarja, brali svoja dela O. Župančič, F. S. Finžgar, E. Kocbek, naš prekmurski rojak in pisatelj M. Kranjec, Ciril Kosmač, P. Golia ter F. Albreht.

Izmed starejših sta najbolj ugajala O. Zupančič ter pisatelj F. S. Finžgar. Prvi, naš najglobji in največji pesnik je z jasnim in lepo oblikovanim glasom prebral svojo novejšo, globoko pesem „Pogovor po telefonu“, odlomek iz Dume ter druge krajše pesmi. Finžgar pa je s krepkim in klenim glasom dramatično prednašal svojo „Sibirijo“.

Izmed mlajših je ugajal E. Kocbek, ki je z zvonkim glasom prebral nekatere pesmi iz svoje Zemlje.

V splošnem je bil recitacijski večer na višini in je nudil publiki, posebno nam, mladim Prekmurcem, izreden umetniški užitek.

VELNAR Z.

NARAŠČAJ, ŠIRI SOKOLSKO MISEL!

Če pogledamo vrste naraščajnikov in naraščajnic, ki telovadijo danes v naših telovadnicah, vidimo, da se nam obeta velika, fizično in duhovno močna sila moralno pripravljenih in nacionalno zavednih armad sokolskega naraščaja, v katere so uprte oči naših najboljših Sokolov. V nas gledajo oni bodočnost Sokolstva: moč ostvarjanja in napredka. Oni verujejo, da so naše najbolj vroče želje napredek sokolsko-jugoslovanske misli in utrditev narodnega in državnega edinstva. Pokažimo zato, da hočemo biti vredni nasledniki onih, ki čistijo pot sokolski misli, ki dvigajo v vsakem našem človeku ponos, da pripada velikemu in silnemu slovanskemu plemenu.

Vsak v svojem kraju naj se trudi, da dvigne sokolski duh, duh edinstva, ljubezni in bratstva. Zato ne glejmo, bratje, samo na to, da dovedemo kakega novega člana, temveč, da tistega, ki ga dovedemo, prepojimo tudi s sokolsko mislijo bratstva in ljubezni, da bo čisto naš, a vendar čisto svoj.

Naraščajniki, delajmo! Delajmo povsod in vedno za sokolsko stvar in bodimo prepričani, da bomo s svojim delom zadovoljni tudi tedaj, ko se nam to ne bo priznavalo. Nagrade in slave za to ne iščimo! Nagrada naj nam bo blagostanje naroda in zavest, da smo storili za sokolsko misel ter narodno in državno edinstvo kolikor smo največ mogli.

ZAPISKI

iz literarnega sveta

Pred kratkim je izšel lke Vašetove ilustriran Roman o Prešernu, ki je lep in zanimiv donesek k literaturi o Prešernu.

Mladi katoliški publicist Edvard Kocbek je objavil v „Domu in svetu“ svoje „Premišljevanje o Španiji“, ki je zbudilo obilo polemike.

V kratkem bo izšla spominska knjiga vojnih dobrovoljcev, ki bo obsegala preko 800 strani. Knjiga je posvečena spominu blagopokojnega kralja Aleksandra.

iz kronike preteklih dni

2. maja t. l. je umrl v Ljubljani mojster slovenske pesmi, visoko izobražen glasbenik, ravnatelj Glasbene Matice v Ljubljani, ustanovitelj in prvi ravnatelj državnega konservatorja, Matej Hubad. Časten mu spomin!

Pretekli mesec je obiskal našo prestolnico predsednik bratske čehoslovaške republike Dr. Edvard Beneš, kateremu je prebivalstvo priredilo prisrčne ovacije.

iz športnega sveta

V teniškem tekmovanju za Davis cup so Jugoslovani porazili Romune s 5:0; dne 6. jun. t. l. pa se bodo „spoprijeli“ v Zagrebu z Južno Afriko.

Nogometna reprezentanca Jugoslavije je zaigrala v Budimpešti neodločeno (1:1) z Madjari.

iz telovadnega sveta

Sokolstvo se bo sredi avgusta t. l. udeležilo zletu francoske telovadne zveze v Parizu in nastopa francoskih ženskih telovadnih društev v Klermon-Feranu.

KRITIČNI DOPISI

SOBOČKIM OTROKOM JE TREBA NOVE OSNOVNE ŠOLE

Že leta in leta se piše o potrebi nove osnovne šole v Soboti, tu in tam se tudi kaj pomeledari zanjo, ali vendar o novi šoli ni še duha ne sluha. In tako se vse misli spovračajo k stari osnovni šoli, ki stoji že desetletja in dela na človeka vedno žalostnejši vtis.

Kaj, ali Soboti ni treba nove šole? Ali je res ta stara (ki je povzročila v zadnjem času nekaj neumestnih besed tako s strani „M. Krajine“, kakor tudi s strani „Jutra“) še v takem stanju, da odgovarja potrebam časa in mladine? — Ne. Nedvomno ne! To mora priznati vsak trezno misleč človek, ki je kdajkoli videl sobočko osnovno šolo.

Osnovna šola mora biti pravo otroško vzgojevališče, center vsega otroškega gibanja, kajti edino to je nje smoter. Toda to se more vršiti le v zdravih, higijenskih prostorih, ki odgovarjajo današnjemu času in otrokom samim, ne pa v takih kot so prostori, odmerjeni sobočkim otrokom.

Zato je zadnji čas, da se merodajni faktorji brez medsebojnih nasprotev z združenimi močmi pobrigajo za čimprejšnjo graditev nove osnovne šole v Soboti.

Čas to zahteva! Higijena to zahteva! Naši najmlajši to zahtevajo! Dobrobit in bodočnost naroda to zahteva!

X.

POGOVORI

A. H. Hvala za pozdrave. — Pesmi so, kot sem doznal, Vaš prvi poskus v literaturi. Nič zato, kajti priobčil bi jih na kak način kljub temu, samo če bi bile vsaj nekaj blizu povprečnega. Take pa še niso godne za tisk (v dveh različnih pesmih enaka verza, preobilica verzov, ki se končujejo na oč, itd.!).

Žal tudi zadnje ne morem priobčiti, zato naj kar s tega mesta sporočim g. pisatelju M. Kranjcu, da zelo cenite njegovo delo in njega samega kot prekmurskega pisatelja in ste to hoteli izraziti tudi v pesmi, (zaradi tega g. pisatelj najbrž ne bo hud!) ki se Vam pa ni posrečila.

Učite se ob tem in onem in oglasite se še kaj.

Slavko. Poslano prozo sem opilil in jo, kot vidite, priobčil. Pesem pa kot sem že rekel: vsebinsko dobra, oblikovno slaba. Pošljite še kaj.

J. K. Vaši nasveti so dobri. Kolikor se bo dalo v zadnji št. (v tej se ni) po njih narediti, še ne vem, kajti pri tem je merodajna finančna plat. — Poslano najbrž vse uporabim.

J. D. Priobčim.

UGANKE

KRIŽANKA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	P	r	e	e	m	r	j	a	m	a	t	a	
2	r	o	g				t	o	n	a			
3	i	v	a	m	a		b	s					
4	g	o	l		z								
5						a	v	a	n	a	t	a	
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													

Vodoravno: 1. Del Drav. ban. - Jugoslov. reka. 2. Vrsta instrumenta - vrsta žab - utežna mera - podzemlje. 3. Moš. kr. ime - Azijski polotok - pritrtilnica. 4. Nag - kontinent - poškodbam. 5. Staroveš. oblegoval. priprava - ruska reka - Jugosl. reka - egipč. bog. 6. Porez - nazadnjak - del. vlaka. 7. Predlog - vulkanski izmeček - prekop - žen. ime. 8. Del voza - Češ. nem. reka - žen. ime - glas. 9. podnebje - strelno orožje - ud. družine. 10. samogl. - vrsta otokov - os. zaim. - slovan. pijača - grška gora. 11. indust. rastlina - jama - ploskov. mera - če. vrsta proze. 13. pijača

12. Vis. planota v Aziji - pripadnik sey. naroda (gen). - letopis - angl. trdnjava - samogl.

Navpično: 1. Dogodek (gen. pl.) - sokolski list. 2. Votlina - geom. oblika - poslanca - predplačilo. 3. Enak - založba knjig - dopusten izraz. 4. gozdna žival - rus. reka - svoj. zaim. - predlog. 5. Hlad - rus. reka - vrsta pesmi. 6. samogl. - vzpetost - začetnice humanitarnega dr. - samogl. - sveto pismo. 7. Del celine - poljski pridelek - ud izumrlega naroda - števnik. 8. Svetopis. oseba - plos. mera - hrv. mesto - slonov zob. 9. ne dvema - ravnina - slovan. pijača - srbsko ime. 10. mesec - gora pri Beogr. - duhovna skupnost ljudi. 11. nakit - žen. ime - loml. 12. z veseljem - sv. pis. os. - suha zemlja - veznik. 13. sy. pis. os. - juž. sadje - žuželka.

ŠTEVILNICA

10, 4-12, 9, 7-5, 6, 2, 8, 11-3, 2, 1-9, 7-9, 12, 7, 8, 4.

1, 2, 3=nazadnjak
4, 5, 6, 7, 8=izprehod
9, 10, 11, 12=je les

PREGOVOR

Ušfžg fš Nžjšbšm jo jžčnol, dšrž dčto Nžjšb jš zi bjžl.
Ključ: g=r, t=d.

REŠITEV UGANKE IZ 5. ŠT.

Križanka: vodoravno: 1b) albatros, 2a) na, 2c) Astrid, 2i) al, 3a) alk, 3d) rosa, 3h) emu, 4a) lata, 4g) vrag, 5a) ihaha, 5f) elita, 6e) aktiv, 6f) kamna, 7a) kral, 7g) kaos, 8a) oko, 8d) Mira, 8h) krt, 9a) Ra, 9c) vizija, 9i) dr, 10b) Litaoska. — Navpično: 1a) anali, 1c) lak, 1d) bsr, 1e) atol, 1f) Trst, 1g) rima, 1h) ode, 1j) sluga, 2b) Alah, 2i) amat, 4c) tata. 4d) Ahil, 4g) vlak, 4h) rima, 6a) akord, 6b) Krka, 6i) nord, 6j) Astra, 7e) miza, 7f) kriy, 8i) ovi, 8d) mtt, 8g) ajs, 8h) kak.

Tiskovna napaka: Namesto „smrtnih“, se glasi pravilno „mrtvih“.

Besedna: „Vojna in mir“. Lev Nikolajevič Tolstoj.

Za knjiž. nagrado iz prejš. št. je bil izžreban Kúhar Š.